

Paula Risikko kok ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuustutkimuksen kehittämiseen ja -vaikuttavuuskeskuksen käynnistämiseen (500 000 euroa)

Eduskunnalle

Vuonna 2021 tehdyssä selvityksessä ehdotetaan kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuuskeskuksen perustamista Suomeen. Keskukseen tavoitteena on tukea väestön hyvinvoinnin parantamista, yhteiskunnan taloudellisesti kestävästä kehityksestä ja varmistaa sote-palveluiden suunnittaminen kustannusvaikuttavasti.

Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston selvityksessä kartoitettiin sote-palveluiden vaikuttavuustoiminnan nykytilaa ja tulevaisuuden tarpeita Suomessa. Tavoitteena oli selvittää, miten ja millaisella organisaatiolla sote-palveluiden vaikuttavuus voidaan varmistaa.

Vaikuttavuudella tarkoitetaan sote-palveluiden aikaansaamia hyötyjä potilaiden ja asiakkaiden hyvinvointiin ja terveyteen, johtamisen laatua organisaatiossa sekä kansanterveyden edistymistä että sote-palveluiden tasa-arvoista saatavuutta ja kustannusten hallintaa yhteiskunnassa.

Selvityksessä määritellään vaikuttavuustoimintaa koordinoivan, uuden kansallisen vaikuttavuuskeskuksen rooli ja toimintatavat osana suomalaista sote-palvelujärjestelmää ja kansallista asiantuntijaverkostoa.

Vaikuttavuuskeskusta tarvitaan tukemaan tietoon perustuvaa sote-alueiden palveluiden vaikuttavuuden arviointia ja kehittämistä sekä tukemaan päätöksentekoa ja kehittämistä.

Selvityksen mukaan emme nykyisin tiedä juuri mitään sote-palveluiden vaikuttavuudesta, vaikka kansallisissa rekistereissä on jo nykyisellään paljon tietoa, jonka avulla sote-palveluiden vaikutuksista saataisiin tietoa asiakkaiden terveyteen tai hyvinvointiin.

Selvityksessä ehdotetaan kansallisen sote-vaikuttavuuskeskuksen käynnistämistä tulevien hyvinvointialueiden yhteistyönä. Yksi hyvinvointialueista vastaisi toiminnan kansallisesta koordinaatiosta. Toiminnan painopiste olisi alueellisessa sote-palveluiden kehittämisessä.

Keskukseen toiminta edellyttää erityisesti THL:n kanssa tiivistä yhteistyötä, jotta laaturekistereitä ja muita kansallisia rekistereitä voidaan hyödyntää tehokkaasti ja kansalliset kehittämislinjaukset voidaan tehdä yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Myös muita kansallisia tietovarantoja, kuten Kelan ja Tilastokeskuksen tietoja, tulee hyödyntää keskuksen toiminnassa.

Talousarvioaloite TAA 341/2022 vp

Selvitystyöryhmä ehdottaa, että vaikuttavuuskeskus käynnistetään keskuksen omistajien ja valtion yhteisrahoituksella. Alussa vaikuttavuuskeskuksen kustannusarvio on kaksi miljoonaa euroa vuodessa. Vakiintumisvaiheen jälkeen omistajat ja keskuksen palveluiden käyttäjät rahoittaisivat toiminnan.

Toiminnan vaikuttavuuden kehittämisellä on Suomessa satojen miljoonien eurojen potentiaali esimerkiksi kansansairauksien, monisairaiden sekä paljon sosiaali- että terveyspalveluita käyttävien asiakkaiden osalta. Työ- ja toimintakyvyn paranemisella voidaan saavuttaa merkittäviä taloudellisia säästöjä. Esimerkiksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin koordinoimassa Työote-hankkeessa on vaikuttavuusperustaisella toiminnalla saatu 50 % vähenemä sairauspoissaoloissa.

Kansallista vaikuttavuuskeskusta tarvitaan vauhdittamaan hyvien käytäntöjen levittämistä terveydellisten ja taloudellisten hyötyjen aikaansaamiseksi.

Keskeisiä kohteita sote-palveluiden vaikuttavuuden kehittämisessä ovat esimerkiksi:

- Kansansairauksien hoito
- Lasten ja perheiden palvelut
- Päihde- ja mielenterveyspalvelut
- Ikäihmisten palvelut

Kansallisen Vaikuttavuuskeskus-hankkeen haastatteluvastauksissa toistui arvio vaikuttavuustoiminnan kehittämisen suuresta säästöpotentiaalista. Kansallisen vaikuttavuustoimijan arvioidaan olevan erinomainen investointi, joka maksaa itsensä takaisin ja saa aikaan jatkuvia säästöjä.

Sote-palveluiden vaikuttavuuden ohella väestön terveyden edistäminen palveluiden ja ennaltaehkäisykeinoin tulee olemaan merkittävää ihmisten hyvinvoinnin sekä tulevan sote-järjestelmän ja kansantalouden kestävyyskannalta.

Kansanterveyden seuranta tulee myös olla osa vaikuttavuuskeskuksen työtä, vaikka ennaltaehkäisyyn vaikuttavuuden seuranta vaatii vielä runsaasti kehitys- ja tutkimustyötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 500 000 euroa momentille 33.03.63 sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuustutkimuksen kehittämiseen ja -vaikuttavuuskeskuksen käynnistämiseen.

Helsingissä 30.9.2022

Paula Risikko kok
Sari Tanus kd
Mia Laiho kok